

ha visszafordítással kezdünk. Erre következik oly fordítás, mely tárgyilag és nyelviileg az olvasmánynyal összefügg és csak azután kerüljön a sor a legnehezebbre: önálló szövegnek a fordítására. E gyakorlatokat kísérhetik aztán másneműek is: tollbamondás, szövegátalakítás, a tanulók saját szavaival való reproducáltatás stb. — Ezekben vázolja Kálmán az analitikus-direct eljárást, melynek követeléseit ebben foglalja össze: «A tanítás főeszköze legyen az élő szó; kiinduló és középpontja az összefüggő olvasmány». — Mi e helyt szűk terünkhez képest aránylag híven reprodukáltuk Kálmán tanulságos derék dolgozatát és jóllehet, sok szó férne egyik-másik kissé nagyon is határozottan felállított tételéhez: az általa dicsért módszernek — mely még «lis sub iudice» a mai nyelvdidaktikában — bírálatába itt bocsátkozni nem akarunk. Csak egy sajnálatos hiányára akarunk rámutatni a dolgozatnak és ez az, hogy az idegen nyelvi tanításnak kizárólag formalis-gyakorlati, azaz magának a nyelvnek megtanulatására irányított oldalával foglalkozik és annak tartalmi részéről, azaz a tulajdonképi irodalmi tanításról egészen véve csak egy háromsoros mondatban emlékezik meg, mely csak azt az általánosságot tartalmazza, hogy az olvasmány «érdekes és nevelő hatású» legyen. De nem is csoda, hogy K. minden középiskolai nyelvtanításnak, így a német és francia nyelvek tanításának is e leglényegesebb oldaláról megelégedik, miután már eleve csak e három feladatát említi a középiskolai oktatásnak: az idegen nyelvű műnek pontos *megértését* és az e nyelveken való helyesen *beszélést és írást*. Már pedig úgy a gymnasiumi, mint a reáliskolai utasítások kellő hangsúlylyal emlegetik az irodalmi oktatás fontosságát az idegen nyelvek tanításában is és nem volna szabad methodikus szempontból tárgyalnunk a nyelvtanítást, a nélkül, hogy az irodalmi tanítást és a velejáró ethikus és æsthetikus nevelést is szemmel ne tartanók és ha teszszük, minden félreértés elkerülése végett ki kell jelentenünk, hogy ad hoc abstrahálunk a dolog e fontos oldalától, hogy a kérdés egyéb oldalait annál behatóbban vizsgálhassuk. Ily előre kijelentett megszorítás nélkül veszedelmes dolog ily egyoldalúság.

9. *Értekezés az ókori történelem tanításáról.* Irta Dortsák Gyula (Trsztenai gymn.) E dolgozat csak töredéke egy tavaly megkezdett és előreláthatólag (minthogy eddig még csak a 8-adik tanóráig jutott el, mely a phoeniciaiakkal foglalkozik) még hosszúra nyuló értekezésnek, mely részletesen feldolgozza az ókori történelem tanításának anyagát, illetőleg methodikáját. Az előttünk fekvő torso igen szorgalmas munkára vall. Methodikus értékének megítélésére — különösen a mi az összefoglalást és összehasonlítást, minden tanításnak és nevezetesen a történelemtanításnak e leglényegesebb két pontját illeti — nem eléggé nagy a részlet. A felhasznált nagyobb szabású kézikönyvek közül sajnálattal nélkülöztük Ranke világtörténetének első kötetét — a szerző a tőle oly nagy

szeretettel tárgyalt perzsa királyságra nézve is sok becses szempontot talált volna benne. Erről persze nem annyira Dortsák tehet, mint valószínűleg tanári könyvtáraink szegényes dotatiói.

10. *Forrásszemelvények a peloponnesusi háború történetéhez.* Részlet a «Történelmi Olvasókönyv»-ből. Közli Király Pál. (Fehérléplomi m. k. főgymnasium.) A szerző bevezetőleg hivatkozik az utasításokban kifejezett azon várakozásra, hogy a történelem tanárai «egyes jellemző koriratokat, különösen az ó- és középkorra vonatkozókat, idegen irodalmak példáját követve, oly módon fognak feldolgozni, hogy azok magánolvasmánykép a tanítást kísérve, a növendékek történeti ismereteinek bővítésére és még inkább történeti érzékük emelésére szolgáljanak». Hogy e várakozás minél előbb teljesüljön, valamint részben a görög-pótló tanítás szükségleteire való tekintettel, hozzálátott a szerző egy történelmi olvasókönyv szerkesztéséhez, melynek már kész első részéből (a gymnasiumok IV. és a realiskolák V. osztálya számára) közöl ezennel egy fejezetet, t. i. a peloponnesusi és a benne szereplő főalakokra vonatkozó legfontosabb helyeket Thukydidesből és Plutarchosból. E jól megválogatott szemelvények elé elolvasásra méltó kis bevezetést is írt, melyben kellő nyomatékkal bizonyítja az «Utasítások» fentírt kívánságának jogosultságát, illetőleg meggyőzően leírja azon előnyöket, melyeket az eredeti források alapján folyó oktatás mutat a puszta compendiumokból való oktatáshoz képest. A görög-pótló tanfolyamra nézve ajánlatosnak tartja, hogy az 5-dik osztályban ne szorítkozzanak csupán Thukydidesre, hanem használjanak és tárgyaljanak az összes görög historikusokból, a későbbiekből is (Polybius, Dio Cassius, Hérodianus stb.) álló szemelvénygyűjteményt. E szemelvények némileg ismétlésül, illetőleg kiegészítésül is szolgálnának ez osztály számára a IV-edikben tanultakhoz képest. A VI. gymnasiumi osztályban, a hol a római császárságra és a középkorra kerül a sor, kívánatosnak véli Király, hogy egy kellő szemelvénygyűjtemény segítségével bemutassa az elhanyagolt görög irodalmat, a byzantinusokat is. Király javaslatai és saját törekvései azoknak teljesítésére mindenesetre figyelemre és elismerésre méltók, de azt hisszük (nem a tőle közlött szemelvényekre, hanem csak a bevezetésben felsorolt írókra vonatkoztatjuk ez ítéletünket), hogy kissé kizárólagosan gondol a történelmi tanításnak, mint ilyennek gyámolítására, holott itt sem szabad szem elől tévesztenünk az *irodalmi* szempontot, vagyis azt, hogy csak a nagy történetírókat mutassuk be a gyermekeknek, t. i. azokat, kiknek a könyveiben a kor felfogásai is, nemcsak eseményei jelennek meg előttünk, még pedig lehetőleg klasszikus formában.

11. *Gondolatok a földrajz feladatai és módszere köréből.* Irta Requinzi Géza (Pécsi M. K. Állami Főreáliskola). Requinzi neve már régebben jó hangzású földrajzi methodikai irodalmunkban, és a jelen